

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

NR
62

RYNEK ZBÓŻ

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1991 ROKU

ISSN 1231-3149

**ANALIZY
RYNKOWE**

Redakcja naukowa
Wiesław Łopaciuk

CZERWIEC 2022

KOMITET REDAKCYJNY:

Sylwia Łaba
Renata Grochowska
Mariola Kwasek
Aldona Skarżyńska
Iwona Szczepaniak
Agnieszka Wrzochalska
Piotr Szajner

RECENZENT:

Piotr Szajner

REDAKCJA NAUKOWA RYNKU ZBÓŻ:

Wiesław Łopaciuk

Oceny i komentarze prezentowane w Analizach Rynkowych są opracowywane na podstawie najlepszych i sprawdzonych źródeł informacji, i są wyrazem wiedzy oraz poglądów autorów. Nie mogą więc być podstawą roszczeń podmiotów za skutki podejmowanych decyzji, które każdy podejmuje na własne ryzyko i koszt.

Wykorzystując informacje zawarte w publikacji, prosimy o podanie źródła.

Cytowanie: Łopaciuk, W. (red.). (2022). *Rynek zbóż. Stan i perspektywy*. Nr 62. Analizy Rynkowe. IERiGŻ PIB.

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Rynków Rolnych i Metod Ilościowych IERiGŻ PIB
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner

WYDAWCA: Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Państwowy Instytut Badawczy,
ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
PROJEKT OKŁADKI: Leszek Ślipki
SKŁAD: Barbara Walkiewicz
DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ PIB
Ark. wyd. 5,54

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Światowy rynek zbóż	6
<i>dr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	
<i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej PIB</i>	
II. Polski rynek zbóż	15
1. Krajowe zasoby zbóż	15
<i>dr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	
<i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej PIB</i>	
2. Krajowe zużycie zbóż	18
<i>dr inż. Wiesław Łopaciuk, mgr Jadwiga Drożdż,</i>	
<i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i>	
<i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej PIB</i>	
3. Handel zagraniczny zbożami i produktami zbożowymi	30
<i>dr inż. Wiesław Łopaciuk, mgr Łukasz Chmielewski</i>	
<i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej PIB</i>	
4. Ceny zbóż na krajowym rynku	33
<i>dr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	
<i>Institut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej PIB</i>	
Aneks	37

REASUMPCJA

W sezonie 2021/22 sytuacja w światowym bilansie była bardziej napięta niż w poprzednim sezonie, co odzwierciedlało większą dynamikę popytu niż podaży, co w drugiej połowie sezonu zbiegło się ze skutkami inwazji Rosji na Ukrainę.

Ukraina i Rosja są ważnymi eksporterami pszenicy, kukurydzy i jęczmienia, z łącznym udziałem w sezonie 2021/22 na poziomie odpowiednio 28,3, 19,5 i 30,8%. Inwazja Rosji na Ukrainę zakłóciła eksport produktów rolnych z regionu i skutkuje niepewnością co do możliwości realizacji dostaw z regionu Morza Czarnego. Skutkiem czego, światowa podaż eksportowa w drugiej połowie sezonu 2021/22 znacznie zmalała, a w sezonie 2022/23 można spodziewać się jej ograniczenia o 20-30%, co destabilizuje rynek i wpływa na wzrost cen zbóż.

W sezonie 2022/23, przewiduje się umiarkowany spadek produkcji zbóż, co przy stabilizacji popytu będzie skutkowało pojawieniem się niedoborów w światowym bilansie zbóż. Zbiory zbóż ogółem (bez ryżu) w 2022 r. są przewidywane na 2,25 mld ton, tj. o 1,8% mniej niż

w 2021 r. Zużycie może się zwiększyć o 0,2% do 2,27 mld ton. W tej sytuacji zapasy końcowe zmalałyby się o 2,7% do 597 mln ton, w tym u głównych eksporterów o blisko 5% do 126 mln ton. Około 30 mln ton zapasów głównych eksporterów ulokowanych byłoby w Rosji i Ukrainie. Jak na razie nic nie wskazuje na to, że zapasy ze skonfliktowanych krajów byłyby powszechnie dostępne w światowym handlu.

W 2021 r. krajowe zbiory zbóż, w porównaniu z poprzednim rokiem, zmniejszyły się o 2,5% do 34,6 mln ton. Spadek wynikał z niższych od ubiegłorocznych plonów. W stosunku do poprzedniego roku zbiory ozimin zmalały o 8,7%, a produkcja zbóż jarych wzrosła o 8,4%. W 2022 r. w Polsce zbiory zbóż przewiduje się na ponad 33 mln ton, tj. o około 3,3% mniej niż w 2021 r. Będzie to wynikiem ponownego spadku plonów, czego nie skompensuje niewielki wzrost powierzchni zasiewów.

W sezonie 2021/22, zbiory przewyższyły krajowe zużycie o 9,4 mln t, wobec 9,8 mln ton nadwyżek w poprzednim se-

zonie. Znacznie większe były zapasy początkowe (3,4 mln ton, wobec 1,6 mln ton rok wcześniej). Z tego powodu, pomimo mniejszych zbiorów, krajowa podaż zbóż¹ zwiększyła się o 2,2% do 37,8 mln ton). Podaż całkowita (podaż krajowa plus import) jest szacowana na 40,1 mln ton, tj. o 1,4% więcej niż w sezonie 2020/21. Krajowe zużycie w sezonie 2021/22 jest szacowane na 25,1 mln ton, tj., 2,2% mniej niż w poprzednim sezonie, a eksport na 9,2 mln ton (spadek o 12,9%), co złożyłoby się na spadek rozchodów ogółem w krajowym bilansie o 5,3% do 34,3 mln ton. Dzięki temu na koniec sezonu dojdzie do odbudowy zapasów do 5,8 mln ton co stanowiłoby 23,3% rocznego zużycia zbóż, wobec 13,2% w poprzednim sezonie.

W sezonie 2022/23 na krajowym rynku zbóż podaż bieżąca nadal będzie znacznie wyraźnie przewyższała krajowe zużycie, ale nadwyżki zmaleją o blisko 13%. Podaż krajowa, jak i podaż ogółem, wzrosną odpowiednio o 3,5 i 1,6%. Przewiduje się minimalny wzrost zużycia

¹ Zapasy początkowe plus zbiory.

Tabela
Bilans zbóż ogółem* (tys. ton)

Lata	2020/21	2021/22 szacunek	2022/23 prognoza	2022/23 2021/22
Zapasy początkowe	1631	3384	5843	172,6
Areał uprawy	7318	7335	7380	100,6
Plony (t/ha)	4,84	4,70	4,52	96,2
Produkcja	35384	34456	33334	96,7
Import	2560	2278	1573	69,1
Ogółem zasoby	39575	40118	40750	101,6
Zużycie krajowe:	25631	25075	25130	100,2
- spożycie	4731	4746	4937	104,0
- wysiew	1290	1296	1299	100,2
- zużycie przemysłowe	2872	3001	3057	101,9
- spasanie	15324	14580	14360	98,5
- straty i ubytki	1414	1452	1477	101,7
Eksport**	10560	9200	8990	97,7
Zapasy końcowe***	3384	5843	6630	113,5
Zapas/zużycie (%)	13,2	23,3	26,4	x

* Łącznie z kukurydzą ale z wyłączeniem gryki i prosa.

** Łącznie z produktami zbożowymi w ekwiwalencji ziarna.

*** Łącznie z zapasami interwencyjnymi.

Źródło: GUS, szacunki i prognozy IERiGŻ-PIB.

krajowego (o 0,2%). Wolumen eksportu zmaleje, ale skala spadku będzie zależała od rozwoju sytuacji w Ukrainie. W wyniku tego zapasy na koniec sezonu 2022/23 zwiększyłyby się do 6,6 mln ton. Będzie to bezpieczny poziom, pozwalający na odpowiednie zaopatrzenie rynku w zboża w razie wystąpienia nieprzewidywanych zmian koniunktury.

W 2021 r. kontynuowana była tendencja wzrostowa przemysłowych przemiałów zbóż (wzrost o 2,8% do 3,74 mln ton, czyli poziomu najwyższego od 10 lat). Skutkowało to zwiększeniem produkcji mąk pszennych i pieczywa świeżego. Zmalała produkcja makaronów oraz kasz i płatków. Nie było większych zmian produkcji trwałego pieczywa cukierniczego. Znacznie zwiększyła się aktywność inwestycyjna producentów pieczywa świeżego i producentów pasz. W pozostałych branżach wystąpił spadek inwestycji. Sytuacja ekonomiczna producentów przetworów zbożowych w 2021 r., podobnie jak wielu innych firm przemysłu spożywczego, była dobra, a ich rentowność netto w 2021 r. była

wysoka i w większości branż przekraczała średnią dla przemysłu spożywczego, z wyjątkiem młynarstwa i producentów pasz. Warunki funkcjonowania zarówno pierwotnego, jak i wtórnego przetwórstwa zbóż w 2021 r. były trudne, aczkolwiek przedsiębiorstwa dobrze radziły sobie, dostosowując poziom i strukturę podaży produktów do zmieniającego się popytu, co umożliwiło im osiągnięcie stosunkowo dużych marż przetwórczych.

W sezonie 2021/22 pogorszyły się wyniki polskiego handlu zagranicznego zbożami i produktami zbożowymi w ujęciu ilościowym. Pomimo tego powiększyła się nadwyżka w ujęciu wartościowym. W okresie pierwszych 9 miesięcy tego sezonu (lipiec 2021 r. – marzec 2022 r.) eksport zbóż i produktów zbożowych (w masie produktu) wyniósł 6,9 mln ton, w tym 5,6 mln ton ziarna (głównie kukurydza i pszenica). Jednocześnie do Polski sprowadzono 1,6 mln ton zbóż i produktów zbożowych, w tym 0,9 mln ton ziarna). Wywóz zbóż i produktów zbożowych (w ekwiwalencie ziarna) w całym sezonie 2021/21 jest szacowany na

9,2 mln ton, tym 3,5 mln ton kukurydzy i 3,1 mln ton pszenicy. Import może osiągnąć 2,3 mln ton. Dodatkowo saldo handlu zagranicznego zbożami i ich przetworami może nieznacznie zwiększyć się do ok. 4,2 mld EUR (4,0 mld EUR w poprzednim sezonie). W sezonie 2022/23 eksport zbóż i przetworów zbożowych (w ekwiwalencie ziarna) przewiduje się na 9,0 mln ton, a import na 1,6 mln ton. Dodatkowo saldo handlu zagranicznego tymi produktami może wynieść ok. 4,7 mld EUR.

W III kwartale 2022 r. średnia cena pszenicy może wynieść 1450-1550 zł/t (paszowa – 1350-1450 zł/t, konsumpcyjna 1550-1650 zł/t), a żyta 1200-1300 zł/t. W końcu I kwartału 2023 r. pszenica może kosztować średnio 1600-1700 zł/t, a żyto 1350-1450 zł/t. Ceny kukurydzy i jęczmienia mogą być zbliżone do cen żyta. W sezonie 2022/23 jednak to nie sytuacja rynkowa, a czynniki zewnętrzne będą w znacznym stopniu warunkowały kształtowanie się cen zbóż. Dużo będzie zależało od sytuacji w Ukrainie i możliwości odblokowania eksportu zbóż z tego kraju drogą morską.

SUMMARY

In the 2021/22 season, the situation in the world balance sheet of cereals kept tightening, which reflected a high dynamics of demand, which in the second half of the season overlapped with the outcomes of Russian invasion on Ukraine.

Russia and Ukraine are leading exporters of wheat, maize and barley accounting for respectively 28,3, 19,5 i 30,8% of total world trade in the 2021/22 season. Russian invasion on Ukraine disrupted exports of agri-food products from Black Sea region and brought further uncertainty as the possibilities of regards purchases there. Reflecting that the export capacity in the second half of the 2021/22 considerably declined and the 2022/23 is expected to some 20-30% down on the previous season. Such situation consequently resulted in a deterioration of the cereal

market stability and thus in a dynamic rise in cereal prices.

A moderate decline in cereal production is forecast for the 2022/23 season. At the same time no changes in demand for grains are expected, which would result in shortages in the world balance sheet of cereals. In 2022 the world grain crops (excl. rice) are forecast at 2.25 billion tons, which would be 1.8% down on the previous year, while the disappearance of cereals could marginally increase (by 0,2% to 2.27 billion tons). Cereal inventories at the end of the 2022/23 season would then decline by 2.7% to 597 million tons, including a drop of ending stocks in main exporting countries by 5% to 129 million tons. Approximately 30 million tons of main exporting countries' carryover stock would be located

in Russia and Ukraine with very limited availability for international trade.

In 2021 cereal crops in Poland, as compared with the previous year declined by 2.5% to 34,6 billion tons. The decline resulted lower yields. As compared with 2020 the crops of winter cereals declined by 8.7% while those of spring cereals increased by 8.4%. In 2022 cereal crops are forecast at approximately 33 million tons, i.e. 3.3% down on 2021. Consequent decline in cereal yields will not be offset by a slight increase in area sown.

In the 2021/22 season cereal production in Poland exceeded domestic use by 9.4 million tons, versus 9.8 million tons of surpluses in the previous season. Opening stocks were much higher than a year before (3.4 million tons versus 1.6 million tons

a year ago). Reflecting that domestic supplies¹ increased only by 2.2% to 37.8 million tons. Total supplies (domestic supply plus the balance of foreign trade) is estimated 1.4% up on 2020/21 at 40.1 million tons. Domestic use is forecast 2.3% down on the previous season at 25.1 million tons and exports 12.9% down at 9.2 million tons. Total disappearance would then decline by 5.3% to 34.3 million ton. In effect of that carryover stocks are expected to grow to 5.8 million tons, which would account for 26.4% of annual disappearance, versus 26.7% in the previous season.

In the 2022/23 season domestic supplies would still remarkably exceed domestic disappearance, however the surplus is expected 13% down on 2021/22. Domestic supply and total supply are expected respectively 3.5 and 1.6% down on 2021/22. A slight increase (by 0.2%) is forecast in domestic use. Exports are likely to decline but the scope of the decline will depend on the development of situation in Ukraine. Carryover stocks in the 2022/23 would increase to 6.6 million tons. Such level of carryover stocks is considered safe and assuring the supply of cereals at a proper level even in case of unexpected changes on the cereal market.

An upward tendency in cereal milling in 2021 was continued (increase 2.8% to

3.74 million tons). In effect the production of wheat flour and fresh bread increased. On the other hand the production of pasta, groats and flakes declined, while none of major changes were reported in the production preserved confectionery bread. In 2021 as compared with 2020 the investment activities in the production of fresh bread and compound feed showed a remarkable increase, while in remaining branches of grain processing industry a decline was reported.

The economic situation of the whole industry, similarly to other branches of food industry was sound, with profitability at net level exceeding in most cases (with exception of millings and feed production) the average for food processors. Grain processors in 2021 faced difficult market conditions. However the companies handled such situation properly adjusting the level and structure of supply to changing demand which allowed for relatively high processing margins.

In the 2021/22 the results of Polish foreign trade in cereals and cereal products deteriorated in terms of volume. Despite it, the surplus in terms of value increased. Over the period of July 2021 – March 2022 exports of cereals and cereal products (in terms of product weight) totalled 6.9 million tons, including 5.6 million tons of grain (mainly wheat and maize). Accord-

ingly imports amounted to 1.6 million tons of cereals and cereal products, including 0.9 million tons of grain. In the whole season exports are estimated close to 9.2 million tons, including 3.5 million tons of maize and 3.1 million tons of wheat. Imports are likely to reach 2.3 million tons. The surplus in foreign trade is estimated at EUR 4.2 billion versus EUR 4.0 billion in the previous season. In the 2022/23 season exports (in terms of grain) are forecast at 9.0 million tons and imports at 1.6 million tons. Following that the positive balance of trade is likely to increase to ca EUR 4.7 billion.

In the III quarter of 2022 average price of wheat is forecast at some PLN 1450-1550 per ton (PLN 1350-1450 per ton of feed wheat and PLN 1550-1650 per ton of breadmaking wheat) and average price of rye at PLN 1200-1300 per ton. Average prices of maize and barley would range close to average prices of rye. At the end of the I quarter of 2023 average prices of wheat are forecast at PLN 1700-1700 per ton while those of rye at PLN 1350-1450 per ton. Maize prices are likely to be up to 10% below the prices of feed wheat. In the 2022/23 season not the market situation but external factors will dominate in the process of cereal price formation on the cereal market. The development of situation in Ukraine and the possibilities of unlocking Black Sea ports and shipping routes will be of key importance in this regard.

¹ Current crop plus opening stocks.

Table
Grain balance sheet* ('000 t)

Seasons	2020/21	2021/22 estimation	2022/23 forecast	2022/23 2021/22
Opening stocks	1631	3384	5843	172,6
Area sown	7318	7335	7380	100,6
Yield (t/ha)	4,84	4,70	4,52	96,2
Crops	35384	34456	33334	96,7
Imports	2560	2278	1573	69,1
Total supply	39575	40118	40750	101,6
Domestic use	25631	25075	25130	100,2
- food	4731	4746	4937	104,0
- seeds	1290	1296	1299	100,2
- industrial uses	2872	3001	3057	101,9
- feed	15324	14580	14360	98,5
- wastes and losses	1414	1452	1477	101,7
Exports**	10560	9200	8990	97,7
Carryover stocks***	3384	5843	6630	113,5
Stocks/use ratio (%)	13,2	23,3	26,4	x

* Including maize (corn) but excluding buckwheat and millet.

** Including cereal products in terms of grain.

*** Including intervention stocks from 2004/05 onwards.

Source: CSO, authors' estimations and forecast.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukażą się:

1. Rynek rzepaku (61) • czerwiec 2022,
2. Rynek mięsa (62) • czerwiec 2022,
3. Rynek owoców i warzyw (60) • lipiec 2022,
4. Rynek pasz (44) • wrzesień 2022,
5. Rynek drobiu i jaj (62) • październik 2022,
6. Rynek zbóż (63) • październik 2022,
7. Rynek mleka (63) • październik 2022.

WARUNKI PRENUMERATY I SPRZEDAŻY

Zamówienia na prenumeratę i sprzedaż wersji papierowej oraz na e-wydania można składać drogą elektroniczną na adres: dw@ierigz.waw.pl.

Więcej informacji na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel. 22 50 54 685 w godz. 8⁰⁰–16⁰⁰.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4), pokój nr 3.

Prenumerata roczna 1 egz. (2 numery) w 2022 roku wynosi 300 zł (w tym 8% VAT).

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433

W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

USŁUGI WYDAWNICZE I POLIGRAFICZNE

dostosowane
do Twoich potrzeb!

- Wykorzystujemy nowoczesne systemy **druku cyfrowego** dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.
- **Drukujemy:** wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki itp.
- Oferujemy szeroki wachlarz **usług introligatorskich:** bindowanie, szycie, uszlachetnianie, klejenie itp.
- Przeprowadzamy **korektę** oraz **redakcję** tekstów w języku polskim.
- Wykonujemy **skład publikacji**, wykorzystując profesjonalne oprogramowanie graficzne (Adobe InDesign, Illustrator, Photoshop).

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby gotowy produkt w pełni spełniał Państwa oczekiwania.

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4
tel. 22 50 54 520, 22 50 54 430
e-mail: poligrafia@ierigz.waw.pl

Prenumerata (2 numery) w 2022 roku wynosi 300 zł (w tym 8% VAT).
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować
do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa
i Gospodarki Żywnościowej Państwowego Instytutu Badawczego,
ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>